

MARTTI VASKONEN

MARTIN MATKASSA VENÄJÄLLÄ

MARTTI VASKONEN

MARTIN
MATKASSA
VENÄJÄLLÄ

Matkapäiväkirja Joensuu – Murmansk – Viro 2025

© Martti Vaskonen 2025

ISBN 978-952-7573-39-6

Kansikuva: Martti Vaskonen

Joku Kirjapaino Oy
Paikkakunta 2025

MATKAVALMISTELUT HUHTIKUUSSA

Joensuusta Murmanskiin lähdettäessä joutuu toteamaan, mikä oli ennen suhteellisen helppoa, ei ole enää. Raja ei aukene Suomen puolella ja siksi mutkia ja poroja riittää kierrettäväksi yli 1350 km. Maantietä pitkin ylitys voi tapahtua Venäjälle vain Norjan Storskogin raja-aseman kautta, jonne on matkaa 1140 km. Tässä vaiheessa paperilla on merkitystä. Rajanylitykseen tarvitset passin, siihen liimatun viisumin ja tullista saatavan maahantulokortin (“mikraatiokortin”) täytettynä. Elektroninen viisumi ei kelpaa. Lisäksi tarvitset todistuksen voimassa olevasta matkustajan terveystodistuksesta paperisena, sekä reseptit lääkkeitä, joita aiot käyttää matkalla. Hyvätkään puhelajahat eivät auta, mutta asiakirjat tekevät tullissa asiointia nopeaa ja vaivatonta. Viisumin hankinnassa auttaa esimerkiksi Imatralla toimiva Viisumipiste (<https://viisumipiste.fi/>). Joensuussa ei vastaavaa palvelua ole.

Auton vienti omistajalta Venäjälle vaatii rekisteriotteen, ajokortin ja auton tullaus dokumentin täyttämisen, mihin on varattava aikaa sekä harjoittelua ennen matkaa. Suomalainen autovakuutus ei enää Venäjällä kelpaa, joten sen joudut hankkimaan omatoimisesti rajanylityksen jälkeen. Tässä vaiheessa alat arvostaa Norjan diplomaattista osaamista ja rajayhteistyötä. Norjalla ei ole ollut selkkauksia keisarikunnan Venäjän kanssa ja Neuvostoliitto oli vapauttamassa Norjan pohjoista aluetta saksalaisista miehittäjistä 80 vuotta sitten. Nyt ongelmia matkustajilla ei rajalla ole.

MATKAPÄIVÄ 1, LA 3.5.2025

JOENSUU – SONKAJÄRVI

Lähdin ajamaan iltapäivällä Sonkajärvelle yksin, missä neuvokas matkakumppani ja tulkki Asko Julkunen asuu kirjaston vieressä yksiossaan. Auto oli kuormattu matkatavaroilla: talvivaatetus, kesävaatetus, patja, makuupussi, polkupyörä varusteineen, elektroniset laitteet yms.. Joensuusta Sonkajärvellä ajamiseen meni vain kolme tuntia ja yöksi majoitus järjestyi Gasthaus Neuvolasta. Rakennuksena Neuvola oli perustettu lapsuuttaan eläviä suuria ikäluokkia varten. Pien-tilat jäivät rapistumaan ja eloa kaipaamaan, kun suurten ikäluokkien ravinnonhankinta keskittyi teollistuneille alueille.

Sonkajärven rikkauksia on savon murre, mutta sitä eivät lähinnä Ukrainasta pakolaisena muuttaneet naiset ymmärrä ja poikamiesten elämä jatkuu ennallaan. Parhaiten savon murteen rikkauksia on käyttänyt hyödyksemme Jaakko Teppo. Entisistä ja tulevaisuuden “haasteista” vaikeimmat ovat Sonkajärven Sukevan vankilaan pakkomuutetuilla asukkailla, joista useimpien haaveet murskattiin jo lapse-
na. Ajan kulkemista vankilassa voi seurata viikoittaisesta tärahtelystä, mikä on seurausta Talvivaaran kallioperän räjäytyksistä Terrafamen kaivoksessa 50 km päässä. Räjäytysaineen kulutus vuonna 2020 kaivoksessa oli 13 326 tonnia. Paukuttelun tulos ei ole kummoinen, räjähdysaineen määrä kerrottuna kahdella vastaa tuotetun nikkelin määrää. Ympäristötuhot ovat peruuttamattomia ja paljon suuremmat. Ongelmajätevuorien nimittäminen sivukivikasoiksi ei riitä. Onneksi nämä ajatukset vaivasivat vain hetken turistia. Illanvietto Neuvolan baarissa oli leppoisaa.

MATKAPÄIVÄ 2, SU 4.5.2025 SONKAJÄRVI

Aamulla huolestuttavia säätietoja, lunta tullut Lapissa 30 cm, kelvoton ajokeli. Järki voitti ja siirsimme lähdön seuraavaan etappipaikkaan Savukoskelle vuorokaudella. Nyt jäi aikaa vierailuun Iisalmen Suomi - Venäjä Seuran osaston juhlakokoukseen. Osaston perustamisesta on kulu-
nut 80 vuotta. Silloin päättyi myös Lapin sota. Toinen yö Gasthaus Neuvolassa Sonkajärvellä.

ASKO JULKUNEN (KESK.) IISALMEN SUOMI-VENÄJÄ
SEURAN 80-VUOTISTAPAHTUMASSA

MATKAPÄIVÄ 3, MA 5.5.2025

SONKAJÄRVI - SAVUKOSKI 500 KM

Aamulla lähdettiin ajamaan synkin tiedoin. Sallassa oli satanut lunta ennätyselliset 45 cm, mutta alkumatkasta tie oli sula ja ajokeli hyvä - tulevat 500 km voisi onnistuakin. Hyvää tuuria riitti ainakin Rukalle saakka. Kurvailimme kahvittelemaan tuttavan luokse Rukalla. Hän ei ollut päässyt kesärenkailla kauppaan, joten veimme tarvittavat ostokset jyrkkien rinteiden kautta perille. Rukalle on noussut uusia loma-asuntoja, joita voi käyttää ympärivuotisesti. Rakentaminen on ollut niin vilkasta, että karttapalvelut eivät ole pysyneet mukana, vaan reittiohjeita kysimme pariin kertaan puhelimella. Tauolla puhuimme tietysti säästä, norpista ja aiheesta miksi Venäjälle? Se on ollutkin kestoaihe yleisen ilmapiirin vuoksi. Mielipiteeni on: Jos johtajat toimivat väärin, kansalaisten on toimitettava oikein, eli tiivistettävä kanssakäymistä naapureiden kanssa tavallisina ihmisinä ja politiikka on unohdettava. Meitä jokaista varten on ydinaseiden myötä räjähteitä, mitkä vastaavat trotyyliksi muutettuna satoja kiloja henkeä kohti laskettuna ja maapallon voi tuhota moneen kertaan, vaikka yksikin kerta riittäisi. Eikö siinä ole tarpeeksi? Toinen painava syy matkalle on aikaisempi kokemus, että yhteisymmärrys venäläisten kanssa syntyy helposti myös suomalaisena. Venäjällä eri kansallisuuksia on useita kymmeniä ja siitä joukosta me emme paljon erotu.

Jätimme mökkikylän ja turhia pysähdyksiä vältellen ajoimme Savukoskelle Lyytin publiin. Baari oli auki kello 18 asti. Matkalla tiet olivat huolellisesti aurattu myrskyn

jälkeen ja sulat. Pakollisia pysähdyksiä ja jarrutuksia tuli kymmeniä, koska poroja liikkui paljon yllättävissä paikoissa. Tien viereltä löytyi niille paremmin syötävää, kuin lumen alta metsästä. Porot vaeltelivat tien kahta puolta. Lyytin pubissa vaihdoimme tärkeimmät uutiset aikaisemmalta käynniltä tutuksi tulleen kirvesmiehen kanssa ja sitten poikkesimme kyläkaupassa hakemassa evästä. Kaupan seinässä on vesihana, mistä saa juomavettä kesällä omaan astiaan.

Savukoskella kävin ensimmäisen kerran 55-56 vuotta sitten koulukaverini isovanhempien luona kesälomalla. Junalla pääsi silloin Joensuusta suoraan Ouluun ja siitä vaihdon jälkeen Kemijärvelle. Loppumatka sujui linja-auton kyydissä Savukoskelle ja Kemijoen latvoille saakka. Matka oli silloin kuten nytkin vaivaton. Isovanhemmat olivat sodan kävelleet 100 kilometriä Kemijärveltä tänne Lapin sodan raunioiden läpi rakentamaan pientilaansa. Majoituimme nyt koulukaverini uudehkoon mökkiin saman joen varrelle. Naapurina siellä asuu poromies, joka huolehtii mökistä ja on tarinoinut minulle aikaisemmin kuntalaisten elämästä, plussat ja miinukset tasapuolisesti.

MATKAPÄIVÄ 4, TI 6.5.2025

SAVUKOSKI - KIRKKONIEMI – MURMANSK

Savukosken mökissä heräsimme kunnolla, kun huomasimme tarkistaa Norjan Storskogin raja-aseman aukiolon. Se oli vain kello 16:een, eikä ilta kuuteen. Kaksi tuntia on paljon 500 km matkalla, kun on ajettava koko pätkä seitsemään tuntiin. Siis vakavalla naamalla kaupan kautta kohti pohjoista. Heti alkuun eteen sattunut porotokka oli kiireestä toista mieltä ja lompsivat rauhallisin katsein ja askelin tien reunaan. Ymmärrettävää toimintaa alkuasukkailta. Sitä oli vaikeampaa ymmärtää, että diesel polttoöljy oli huoltoasemilla jo enimmäkseen kesälaatua. Ivalon ST1 asemalla oli onneksi vielä talvilaatua matkantekoa turvaamaan. Ivalon tauko olikin pisin ennen tullia.

Neljännestä matkapäivästä ei ole paljon kerrottavaa. Aikaa käytimme välille Savukoski - Norjan tulli Storskog - Venäjän tulli Borisoglebsk - Murmansk vain 11 tuntia. Keskituntinopeudeksi tuli yli 60 km, missä on mukana myös tulleissa mennyt aika. Olin joutunut keskittymään riskeihin niin paljon nopeassa ajossa, etten enää ymmärtänyt auton tullauskaavakkeen täytöstä mitään. Venäjän tullivirkailija huomasi sen, ja täytti kaavakkeen siten, että minulle jäi vain passin numeron tarkastaminen ja oman nimeni allekirjoittaminen. Helpotuksen huokaukseen osallistui omaa vuoroaan odottelevat turistibussin matkustajat. Auto ja matkatavarat saivat osakseen normaalin tarkastuksen. Lähdimme tullista kello 15.40 kohti Murmanskia. Tie välillä Borisoglebsk - Murmansk oli

peittynyt jossakin vaiheessa lumikinoksiin, minkä jäljiltä muutamia ulosajettuja autoja hinattiin takaisin tielle. Lumipyry oli paikoittain vieläkin niin sakeaa, että tietä ei kunnolla erottanut. Jäämeren läheisyys tuntui sään rajui-na vaihteluina. Kaikesta huolimatta tien varrelle oli jäänyt lumen vangiksi vain kaksi autoa. Niiden kuskeja ei enää näkynyt. Onneksi vaikeita osuuksia oli jäljellä vain viitisen kilometriä ja kahville pääsimme kerran Kafe Staraja Titovkassa. Majoituimme ennalta varattuun minihotelliin Murmanskissa hyvissä ajoin ilman ongelmia, mutta huonolla omallatunnolla kiireen vuoksi.

MATKAPÄIVÄT 5 - 9 MURMANSK MATKAPÄIVÄ 5, KE 7.5.2025

Murmansk lienee arvoitus lähes kaikille suomalaisille, vaikka se on maailman suurin kaupunki napapiirin pohjoispuolella. Tarkemmin siihen voi tutustua Sari Pöyhösen kirjoittamasta matkaoppaasta (Nordbooks 2017). Lukijan on hyvä tietää, että Suomen konsulaatti lopetti toimintansa Murmanskissa tammikuussa 2023. Passin katoaminen tai muut yllätykset tuottavat kielitaidottomille kohtuuttomia vaikeuksia.

Aamulla kävimme vakuutusyhtiössä ja saimme todistuksen yhden vuoden voimassa olevasta autovakuutuksesta noin sadalla eurolla. Automme on tukevasti elinkaarensa loppupuolella 15 v., mikä selittää osittain hintaa Tämän puolittuntisen jälkeen oli hoidettu kaikki byrokratian vaatimat velvollisuudet, joita hidasti vaikeasti käännettävä termistö.

Olen käynyt Murmanskissa edellisen kerran Neuvostoliiton pääsihteeri Mihail Sergejevits Gorbatsšovin aikaan 1989 kansainvälisellä rauhan leirillä avoimuuden ja liennytyksen merkeissä. Silloin saamelaiset saivat tavata sukulaisiaan ja paljon muutakin rajat ylittävää ystävyyttä saatoimme todistaa. Onko tämä mahdollista myös nyt?

Nähtävyyksiä, kahviloita ja kapakoita on tässä satama-kaupungissa puoleksi vuodeksi, joten meille vajaan viiden päivän tutustumien on vain pintaraapaisu elämän arkeen ja juhlaan. Meille juhla ei tarkoita asiakkuutta aamu viiteen tai seitsemään saakka auki olevassa striptease-baarissa, vaikka siitä houkuttelevasti lauloi Irwin Goodman kapaleessa St. pauli ja reeperbahn jo 1970 tai kaihoisemmin Kaseva Striptease tanssijassa. Ikä ei ole vain numeroita.

MATKAPÄIVÄ 6, TO 8.5.2025

Kävely ja käyskentely torstaina kertoivat, että jotakin merkittävää oli tapahtumassa. Kaupoissa oli runsaasti koristeita, mitkä liittyivät Suuren Isänmaallisen Sodan Voiton 80-vuotisjuhlaan. Katujen varsien julisteilla ja muistomerkkien puhdistuksilla valmisteltiin 9. toukokuuta pidettävää tapahtumaa. Jotakin suurta oli tulossa. Huomasimme tämän, kun Viiskulman aukion päälavalla harjoiteltiin suurella joukolla lavalle tulemista ja poistumista. Taustamusiikkina soi ikivihreä Vapaa Venäjä, mikä meillä yhdistetään työväenmusiikki perinteeseen. Mitä huomen-

na perjantaina tulisi tapahtumaan, oli meille arvoitus, koska mitään painettua käsiohjelmaa ei ollut saatavilla ja muuta kanavaa asian selvittämiseksi ei ollut tiedossamme. Tuumailimme vain, että tässä päälavan vieressä olisi hyvä paikka kuvata. Otin siinä minuutin pituisen videon kenraaliharjoituksesta. Sitten lähdimme pankkiin vaihtamaan rahaa. Toukokuun 9. päivän juhla tarkoitti sitä, että pankit sulki ovensa neljäksi päiväksi eteistilojen maksuautomaatteja lukuun ottamatta. Onneksi tilanteeseen oli varautunut rahanvaihdon vapaat harrastajat. Eurot vaihtuivat ruplan seteleiksi virallisen kurssin mukaan vuolaan puhevirran saattelmana pankin eteisessä.

Istumisen vaihdoimme kävelyyn kaupungin itäpuolella näkyvään kerrostalolähiöön. Lähiöön oli noustava portaikkoa pitkin satoja metrejä. Kaupungille tämä on pelkkää säästöä, erillisiä kuntoportaita ei tarvita. Lähiöstä oli hyvät näkymät kaupungin yli ja vuonon vastarannalle. Kerkesimme ottaa kuvia ennen sadetta, mitä pakenimme marshrutkaan, minibussiin. Marshrutkalla pääsimme takaisin keskustaa puolella eurolla, 50 ruplaa. Bussissa seurasin nuorta muotitietoista naista, joka näpytteli puhelintaan. Kosketusnäytön pinnalla vilistivät sormet oli varustettu rakennekynsillä, joista jääkarhu olisi ollut ylpeä. Olen huomannut, että kaupallinen viestintä on järkyttävän tehokasta. Se kiertää nopeammin maapallon kuin yksikään virus, mutta tuhoaa enemmän.

MATKAPÄIVÄ 7, PE 9.5.2025

Aikaero Tyynenmeren rannalle Vladivostokiin on kahdeksan tuntia. Perjantaina tv:n aamu-uutisista kello kahdeksan Murmanskissa totesimme juhlien olevan jo loppuvaiheessa Venäjän itäosassa. Koska meillä Askon kanssa oli vain kolmen korttelin matka Viiskulman aukiolle, emme pitäneet kiirettä.

Olisi kannattanut. Kun lähempänä kello kymmentä yritimme jalkakäytävällä päästä päälavan läheisyyteen, niin totesimme sen mahdottomaksi. Keskusta oli täytynyt tuhansista Murmanskin asukkaista ja katsoimme parhaaksi vaihtoehdoksi tavata joskus juhlan jälkeen hotellilla. Jäin kurkistelemaan parin korttelin päähän muun väkijoukon tavoin Leninin valtakadulle, missä pääjuhlan jälkeen vanhaa ja uutta sotakalustoa menisi keskustan läpi. Merkitävintä päivässä oli armeijan kaluston siirtymisen jälkeen Kuolemattoman rykmentin marssi.

Marssi oli monenkirjava tuhansien ja taas tuhansien aikuisten ja lasten kulkue kohti viiden kilometrin kävelyn päässä olevalle yli 40 metriä korkealle Aljoshan muistopatsaalle. Se on rakennettu voitetun Isänmaallisen sodan 1941-1945 kunniaksi. Murmanskin asukkaita nopeasti lämmittänyt ja aurinkoinen sää oli haihduttanut viimeisetkin huolenaiheet.

Olen osallistunut jo satoihin mielenosoituksiin ja kulkueisiin. Mitään vastaavaa en ollut aiemmin kokenut. Otin osaa tähän kulkueeseen, valokuvasin sitä ja silloin tällöin pyysin sodassa sukulaisensa menettäneen henkilön

kuvaa kantavaa ihmistä kamerani eteen. Pyyntöni ei ollut turha ja se loi käsityksen siitä, että historiaa ei kirjoiteta uudelleen sellaiseen muotoon, mitä “läntinen arvoyhteisö” stubbeineen haluaisi. Etenin kulkueen loppupäässä, missä kävi vilkas puheensorina, jonka välillä katkaisi pienemmän porukan yhteislaulu. Mikään komento ei saisi väkijoukkoa näin laajamittaiseen osallistumiseen. Osallistumisen halu nousi omakohtaisista tai läheisten kokemuksista.

MURMANSK, VOITONPÄIVÄN PARAATI, KUOLEMATOMIEN RYKMENTTI.

Paluumatkalla poikkesin Olut Lista (Пивная Карта) -nimiseen lähiasukkaiden kantapaikkaan. Käytännöllä ei ollut mitään yhteistä itäsuomalaisen baarikulttuurin kanssa. Myyjän työtä helpotettiin monin tavoin. Asiakas osti kerralla pullot, jotka arvoi juovansa, siirsi pöytään tai jokusen niistä kylmiöön myöhemmin nautittavaksi. Ostoksiin kuului myös erityyppiset naposteltavat. Hana-oluen sai tuoppiin tai kertakäyttöpulloon, joita kolmen kokoisia. Litran pullosta täyttyi oma tuoppi useamman kerran. TV:stä alkava Italian liigan ottelu oli peitetarina yhteiselolle tuttavien kanssa. Puheenaiheisiin kuului jos-sain määrin juhlapäivän anti. Naiset kunnioittivat liigaot-telua poissaolollaan.

MATKAPÄIVÄ 8, LA 10.5.2025

Lauantain sää oli ulkoiluun parhain kuviteltavissa oleva, lämmintä ja aurinkoista. Lapset olivat haljeta riemusta al-kavasta kesästä jo edellisenä päivänä. He työnsivät uudes-taan kaksi- ja kolmipyöräiset potkulautansa tehdäkseen omat nopeusennätyksensä. Samalla selviää se aikuisten esittämä väite, että asfaltti on vahvempi kuin oma iho? Äänistä päätellen aikuiset olivat turhan usein oikeassa.

Ajoimme kuvaamaan Aljoshan muistomerkkiä ja siel-tä avautuvia maisemia. Maisemia katsellessa heräsi kiin-nostus vastarantaan vuonon länsipuolella. Satama siellä-kin näyttäisi olevan ja sieltä näkymä kaupunkiin paljon

kertova. Vastarannalle oli sillan kautta reilut kaksikymmentä kilometriä. Viimeiset pätkät menimme kuoppaista soratietä, jota kiemurteli uudenkarheita katumaastureita ja alemman tulotason kulkuneuvoja. Olimme tulleet kalasatamaan ja sen kauppaan. Soluttauduimme sisälle tutki-
maan meren antimia. Kalaa, rapuja, ja kaikkea verkkoon päätyvää oli tarjolla monin tavoin kypsytettynä, raakana tai pakasteena. Maksetun saaliin veimme hotelliin syötäväksi.

MURMANSK KALASATAMASTA NÄHTYNÄ

Illalla katselimme tv-lähetyksiä, mitkä keskittyivät suurlta osin Voitonpäivän tapahtumiin ja kansainväliseen politiikkaan. Kaupalliset kanavat ovat valtaosin samoilla ohjelmaformaateilla tehtyjä kuin lännessä. Niitä ei tavallinen metsästäjäkeräilijä kaipaa. Pelastuksena toimi off-nappi ja syvä uni.

MATKAPÄIVÄ 9, SU 11.5.2025

MURMANSK – KANTALALAHTI

Nyt oli vuorossa matkamuistojen ostaminen, kamppeiden ja tärkeimpien esineiden huolellinen pakkaaminen. Eestaas ajelua en ole koskaan pitänyt viisaana. Venäläinen ohje on, että ennen matkaan lähtöä pitää istua varttitunti tekemättä mitään. Se tietää hyvää onnea, näin on käynytkin. Luovutimme huoneen kiitosten kera kello 12. Navigaattorille kirjoitettiin osoitteeksi Kantalahti 250 km päässä.

Murmanskista Pietariin on suorinta tietä 1340 km, siksi on hyvä olla joku taktiikka, millä omasta ajamisesta saa riittävän kevyttä. Liikenne on kohtalaisen vilkasta kaikkina vuodenaikoina. En halua ajaa rekkoja nopeammin, vaan rauhallista 80-90 km tuntivauhtia. Se ei onnistu rekan takana, koska olet silloin ylimääräinen tulppa ja ohittajia riittää. Paras ratkaisu mielestäni on ajaa rekan edessä lähes puolen kilometrin päässä. Siinä ajaessa on helppo antaa tietä takaa tuleville ja voit edetä rauhalliseen tahtiin. Yleistä nopeusrajoitusta harvat tottelevat ja tienvarren ristit ja kukat muistuttavat onnettomuuksista.

Suomen ja Venäjän autoliikenne koki liian nopean kehityksen. Nyt meillä on kolme miljoonaa autoa ja Venäjällä 50 miljoonaa. Autot vievät tilaa, millä ennen rakennettiin viihtyisää lähiympäristöä. Yhteistä meillä on ollut liian heikko arvostus luonnon suojelussa. Esimerkiksi Murmanskissa käytetään nyt paljon pullovettä, kun jätteenpolttolaitos pilasi puhtaan järven, mistä juomavesi otettiin. Me pilasimme metsien ja soiden ojituksella sekä lannoitusainneiden liikakäytöllä järvet ja nyt kaivostoiminta tuhoaa pintavesien lisäksi myös pohjavedet. Pohjavedet vaihtuvat hyvin hitaasti. Myrkyt niissä ovat ikuisia.

Koska matkanteko oli vaivatonta, suuntasimme välillä itään 25 km Apatityyn, apatiitin kaivoskaupunkiin. Ihastelimme uutta jäähallia ja ihmettelimme muraalia keskustan kerrostalon päätyseinässä. Ennenkin on osattu. Tuoreet pullat löytyivät nekin keskustan kahvilasta. Enempää mutkia emme tehneet ja 300 km reissu päättyi Kantalahdessa hotelliin.

Kantalahden keskusaukio ei ole tori vaan penkki-ryhmillä ja lapsille sopivilla puuhailupaikoilla varusteltu. Hotellin ikkunasta pystyi suoraan seuraamaan aukion elämää, mikä päättyi valtaosin kaupan sulkemiseen kello 22. Nuoriso jäi hetkeksi parveilemaan, kunnes tyytyi kohtaloonsa.

MATKAPÄIVÄT 10 - 11 KANTALAHTI - UMBA - KANTALAHTI - LOUHI

MATKAPÄIVÄ 10, MA 12.5.2025

Venäjän vastaisilla pakotteilla on kasattu esteitä suomalaisille matkailijoille. Hotelliin kirjautuminen ennakoon vaatii sen verkkosivuston käyttämistä ja usein maksamista etukäteen. Tämä ei ole meille enää mahdollista ja kysymme vapaita huoneista niistä paikoista, missä majoitusta on tarjolla. Tällä kertaa tulevaa säätä ennustamme hotellin (<https://belomorie-hotel.ru/>) huoneeseen avautuvasta näkymästä Kantalahden keskusta-aukiolle.

Kävin pankissa vaihtamassa rahaa ja sitten lähdimme ajamaan Kantalahdesta noin 100 km kaakkoon Umbaan, katsomaan ensimmäistä sinne tehtyä puukirkkoa. Tie on alkumatkasta vuoristoinen ja näkymät huikaisevat. Korkein vuori on lähes 800 metriä merenpinnasta ja muut etelä ja pohjoispuolelle jäävät vuoret 600 metrisiä. Mutkainen tie on hyväkuntoinen, mutta liikennettä on niin paljon, että kuvaaminen vaikeutuu. Paikkaamme tilannetta myöhemmin kuvaamalla Vienenmeren (Белое Море) rannasta lumipeitteisille vuorille ja pysähtelemälle sinne tänne, kun riittävän mielenkiintoista tulee reitillä vastaan. Umbassa kuulemme, että vanhalle kirkolle ei saa nyt mennä, joten teimme pienen kierroksen ja ajoimme kioskin eteen. Kioskin ulkonäöstä ei voi päätellä onko se auki vai kiinni, vai joko se on lopettanut kokonaan? Autoja kioskin edessä kuitenkin on. Missä ovat ihmiset? Ihmeekseni ovi aukeaa kevyesti ja sisätilat ovat upean puhdasta la-

kattua mäntyä kaikki, koko sisustus seinät, lattia, pöydät, penkit, katto ja myyntitiskiä myöten. Yhtä seinää koristaa ikivanha puinen ruori sekä lukuisat diplomit vuoden yrittäjä palkinnoista ja muista ansioista. Diplomit kuuluvat naiselle, joka on myös kokki ja hän hoitaa kaiken kioskiin liittyvän työn. Ruoka on hyvää. Sen vuoksi muut asiakkaat ovat täällä. Asutusta Umbassa on ollut vuosisatoja ja elämää Kuolan niemimaalla vuosituhansia ja sitä varten me olimme tulleet - etsimään elämää. Digiaika on aikaa, millä on vähäinen kosketus elämään. "Yksilöllisiä" kannykän käyttäjiä on jo miljardeja ja niillä rikastuneet supermiljardöörit haluavat ykköseksi turhuuden markkinoilla.

Umban asukasluku on parhaista vuosistaan liki puolittunut, mutta elämä jatkuu turismin, luonnonantimien ja läheisen sotilasalueen vaikutuksesta. Emme yrittäneet muuttaa sotilaallista tasapainoa Naton ja Venäjän välillä, vaan ajoimme Kantalahteen. Sotilaallista tasapainoa halutaan horjuttaa Naton hyväksi liikaa. Läntinen arvoyhteisö on kulutusahmatti. Sen keskeiset valtiot kuluttavat moninkertaisesti sen, mitä väestöosuus oikeuttaisi maailman kokonaistuotannosta. Tämän vuoksi johtavat Nato maat, ovat valmiita suoriin hyökkäyksiin ja valloituksiin luonnonvaroiltaan rikkaisiin maihin. Viimeiset saavutukset tällä saralla ovat Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka.

Katso karttaa hyvä lukija, mitä näet? Kuolan alue on laajuudeltaan noin 100 000 km² ja se on vuoristoinen. Sen alueella on harvinaisia, rikkaita mineraaliesiintymiä ja niiden teollinen käyttö on vasta alkutekijöissään. Alkutekijöissä on myös geopolitiikan muuttaminen rauhan politiikaksi.

MATKAPÄIVÄ 11, TI 13.5.2025

Joensuussa pari päivää ennen lähtöä irrotin autostamme takapenkin ja rakentelin siitä halvan matkailuauton. Versioon kuului yhtenäinen vanerilevy, patja ja polkupyörän kiinnikkeet. Polkupyörä kiinnittyi pystyasentoon kusiin taakse etuhaarukasta. Etupyörän joutui irrottamaan, mutta ratkaisu säästää tilaa. Nyt pääsin tekemään kiertojouluja ilman aikatauluja. Systemi toimi hyvin ja kävin tutkimassa sataman käyttöä aamutuimaan. Kaksi ylimääräistä vapaapäivää ja viikonloppu oli päättynyt jo eilen. Sataman rakennustyöt jatkuivat, vanha väistyi uuden tieltä. Sataman pysäköintipaikat sekä kadunvarret täyttyivät katumaastureista ja telakkatyöt saivat tekijänsä portinvarrijen seurattessa kulkijoita. Arki oli alkanut myös meille. Pakkasimme uudet matkamuistot ja tavarat autoon. Nyt määränpäänä oli Louhi (Loukhi, Лохы), minne oli vain 160 km tietä E105.

Louhi jäi meille vain yöpymispaikaksi, sillä halusimme “kalevalan kankahille, karjalan laulumaille”. Ennätimme tosin ihastella kylän koiria, mitkä ylittivät ajaraadan suojatietä pitkin peräkkäin hyvässä järjestyksessä. Venäjän koirat ansaitsevat oman kirjansa. Ne näyttävät irtolaisilta, vain harvoilla on panta, mutta ne valvovat herkeämättä ja saavat kukin tahollaan ruokaa omalla reviirollaan. Palkkioksi huolenpidosta ne ilmoittavat haukunnalla kaikista poikkeuksista. Pääasiassa ne eivät suhtaudu vihamielisesti uusiin ihmisiin, mutta kytketyt koirat ovat vartiointia varten ja niiden rähinään on suhtauduttava varauksella, eikä niitä kannata lähestyä ennen isäntäväkeä.

LOUHEN KOIRAT KÄYTTÄVÄT KADUN YLITYKSEEN SUOJA-TIETÄ.

MATKAPÄIVÄ 12 KE 14.5. LOUHI – PÄÄJÄRVI

Pikietä olimme nähneet riittävästi ja ajoimme Louhesta tullessa suoraan tien E105 yli soratielle, olipa se sitten hyväkuntoinen tai ei - no, ei ollut. Uutta olivat tien reunassa kauas näkyviin kiveen kirjoitetut rakkaudentunnustukset, ”kihlaukset” nimien kanssa. Kenellekään tietä käyttävistä asukkaista ei jäänyt epäselväksi nuoren parin suhteen laatu.

Ensimmäinen varsinainen opetus tuli jo alkumatkasta ennen Suurijärveä (Mäntykylä, Сосновы́й). Edessä oli vartioimaton tasoristeys, siis sellainen - tokkopa tuolta mitään tulee - mutta kyllä tulikin ja takaviistosta. Tasoristeys ei ollut kohtisuoraan rakennettu, vaan viistosti 75 asteen kulmaan. Veturin mentyä oli aikaa katsella kiskoja. Ne eivät olleet ruosteiset, vaan kiilsivät puutavaran ajosta. Puuta Karjalan Tasavallassa on. Suomen metsiin vertaaminen ei onnistu, koska “metsänhoidolliset toimenpiteet” ovat erilaisia. Venäjällä metsä hakataan kvartaali (1 km²) tai kaksi kvartaalia (2 km²) kerrallaan ja syntynyt aukko jätetään uudistumaan sellaisenaan. Uudistuminen kestää sata vuotta. Tuloksena on sekametsä, jolla on kiistämättömät etunsa. Sekametsä ei ole arka hyönteistuhoilille ja metsäpalot ovat paremmin hallittavissa kuin kuivissa kuusimetsissä.

Seuraava yllätys on pienessä taajamassa oleva muistomerkki Neuvostoliiton sotilaiden hautausmaa, joukkohauta. Se on kookas ja hyvin hoidettu. Puolustustais-telua Louhin piirissä käytiin neljän sotavuoden aikana ja sotilaiden joukkohautamuistomerkkejä on 13 eri puolilla piiriä. Suuri Isänmaallinen sota 1941-1945 oli todellakin suuri, kaikilla mittareilla ja mittakaavoilla, jopa täällä pohjoisen perukoilla. Neuvostoliitto menetti sodan seurauksena 15 % asukkaistaan, Suomi 2 %. Neuvostoliiton suuret uhriluvut johtuvat Hitlerin vaatimasta totaalisesta sodasta “tuhoamissodasta”, jossa ei riittänyt puna-armeijan tuhoaminen, vaan oli tuhottava myös kansa. Saksan ja sen liittolaisten vahvasti aseistettu maahanmuutto torjuttiin ankarasti. Suomessa uhrit tulivat lähes täysin sotarintamalla, missä kuoli enimmäkseen nuoria miehiä. Ikäviä muistoja

et täällä pääse pakoon. Edellinen hotellimme Louhessa oli kadulla, missä vanhan puutalon seinään kiinnitetystä kilvessä muistettiin kunnioituksella talon asukasta, joka oli taistellut valkosuomalaisia vastaan Suomen oikeiston järjestämien heimosotien aikaan 1918-1921.

Ennen Kokkosalmea (КОККОСАЛМЕА) pysähdyimme ihmettelemään tiellä liikkuvia “kiviä”, sammakoita, jotka olivat matkalla kutupaikoilleen. Vastaavaan muuttomatkaan en ole ennen törmännyt, miksi soratien yli on päästävä henkensä uhalla? Vastaavia alueita oli Pääjärven lähistöllä. Myöhemmin sain vastauksen biologeilta. Eli, sammakot siirtyvät vetisiltä soilta ja suolammilta kuivemille paikoille sammaleen alle lämpimään talveksi. Vetinen suo on sammakoille kosioreissuja varten, kutemaan ja kesäksi elämään yltäkylläistä elämää.

Tässä vaiheessa on siirryttävä ajassa taaksepäin maanantaihin 5.5.2025 Lyytin publiin Savukoskelle. Puheissa paikallisen kirvesmiehen kanssa siirryimme aikaan ennen soiden ojitusta, niiden kuivaamista. Talon emäntä kertoi meille siellä olleille 55-56 vuotta sitten, että heidän talonsa rappusilla oli rakentamisen jälkeen aamuisin kyykkäärmeitä lämmittelemässä niin paljon, että ne oli lakaistava pois. Tämä tarina kirvesmiehen mielestä oli tosi. Kyykkäärmeitä ennen soiden kuivaamista oli valtavasti ja nyt kukaan ei ole vuosiin nähnyt ainuttakaan. Pääsimme juuissamme yksimielisyyteen siinä, että kuivatussa suossa ei ole elämää, toukkia, hyönteisiä, sammakoita tai muuta ravinnoiksi kelpaavaa. Laihoilla eväillä ei käärme elä, eikä monta muutakaan lajia. Kyykkäärmeelle ei ole tutkijoita. Lajia ei seurata, samoilta paikoilta samoin menetelmin,

eikä käärme harrastajia ole, kuten linnuilla. Kyykäärme on jo uhanalainen ja siihen liittyvä tiedotus pysähtyy, kuinka pureman saaneen on toimittava. Käärmeisiin tottuneen kirvesmiehen mukaan, kyy ei pure varoittamatta. Jos kyy sattui olemaan paikassa, minne marjanpoimija työnsi kätensä, niin puremalta välttyi, jos veti kätensä rauhallisesti pois. Kyy katosi omille teilleen. Vanhemmalla väellä on paljon kokemusperäistä tietoa, josta on hyötyä edelleen.

Pääjärvellä on Solo-niminen hotelli, mihin emme voineet tehdä ennakkovarausta, vaan ajoimme kiinni olevaan hotelliin. Ovesta oli yhteydenottopyyntö netin kautta ja se ei auttanut. Samassa rakennuksessa oli Ozon-kuljetuksen toimipiste ja sen virkailija soitti omistajalle, joka tuli tilannetta selvittämään. Ja hyvin selvitti. Saimme huoneet sekä tiedon, kauppaan lähtiessä ovet voi jättää auki, varkaita ei ole, kamerat valvoo. Saimme kuitenkin pyynnöstä omat avaimet huoneisiin. Olimme syrjässä pahasta maailmasta 2000 asukkaan taajamassa. Kaupassa oli tyypilliseen tapaan kaikkea enemmän kuin riittävästi. Otin sisällä muutaman kuvan kotiväelle lähetettäväksi ja varmistuksena, että en ole Venäjällä nälkään kuolemassa. Hotellin netti oli vapaasti käytettävissä ja WhatsApp toimi hyvin.

Paluumatkalla Vitoskaupasta seurasin teinien kotimatkaa. Tyyliin kuului pojilla mustat leveälahkeiset housut, valkoiset lenkkarit ja koulupäivinä reppu. Hotellin respaan oli tullut nainen ja myös illan muita matkustajia varten hän ilmoitti saunan olevan tunnin päästä kylpykunnossa. Mikä ettei. "Poliitikko on kuin tuuliviiri, aina myötätuuli puhalttaa", Veikko Lavin laulun sanoja, mutta näin kävi meillekin tänään.

MATKAPÄIVÄ 13, TO 15.5.2025

PÄÄJÄRVI – KOSTAMUS

Pidemmillä reissuilla tulee miettineeksi saman verran omaa elämäänsä kuin varsinaista matkakohdetta. Matka oman elämän kipupisteisiin voi olla rankka, mutta onhan siellä paljon hyvääkin. Ruotsissa olin kaksi vuotta 1975-77, josta tähän matkaraporttiin yksi huomio. Ruotsin julkiset tiedotuskanavat loivat käsitystä, että vain siellä on riittävän hyvä poliittinen järjestelmä ylläpitämään omien ja sinne muuttaneiden kansalaisten hyvinvointia. Pian olin tästä itsekin samaa mieltä, monesta syystä. Eräs niistä oli erittäin vaikuttava suomalainen elokuva Maa on syntinen laulu, mikä esitettiin Ruotsin televisiossa 1976 ja sillä oli seurauksensa. Elokuva esitti Suomen alkeellisena sekä raakana. Olin osa suurta suomalaista työttömien joukkoa, jolle oli käyttöä ruotsalaisessa ”lintukodossa”, eikä köyhyyden riivaamassa kotimaassa.

Elokuva Maa on syntinen laulu perustui nuoren Timo K. Mukan romaaniin. Romaanin julkaisun jälkeen Mukka kirjoitti presidentti Urho Kekkoselle kirjeen, missä hän avoimesti kertoi saamastaan törkeästä kohtelusta lehdistössä. Kirje auttoi lakimuutokseen, millä lehdistön asemaa rajoitettiin 1974. Mukka ennätti kuolla ennen lakimuutosta. Julkisuudessa mustamaalauksella pyrittiin poliittisten tai kaupallisten etujen ajamiseen. Muutoksen seurauksena ajolahdin kohteen oli helpompi puolustaa oikeuksiaan mediaa vastaan. Tällä hetkellä median hampaissa on Venäjä ja venäläiset sata vuotta vanhalla Akateemisen Karjala Seuran tyylillä, ”ryssistä saa puhua vain hammasta purren”. Valitettavasti nyt tarpeellista lakimuutosta emme tule näkemään.

Alkumatka Pääjärveltä kohti varsinaisia Kalevalan laulumaista jatkui samanlaisessa luonnossa pitkin kiemuraista soratietä, suomaisemaa tai metsäistä kangasmaata. Opas-taulu kertoi Louhkin piirin jäävän taakse, mutta kannel ei helissyt, vaan ympärillä oli täysi hiljaisuus, elleivät linnut sitä rikkoneet. Kalevalaan tulimme puoleltapäivin. Turis-tien tuloon varustauduttiin täälläkin ja sirkkeli soi paikal-lisessa majoituspalvelukeskuksessa Kuittijärven rannalla. Otimme kuvia ”Lönnrotin männyllä”, missä Elias kirjoit-ti talteen karjalaisten runonlaulajien runoja 1834-1835. Nyt Elias purskahtaisi omaan itkuvirteen, jos kuulisi mu-sik-tv ohjelmaa, mitä tarjotaan jokaisessa huoltoaseman kahviossa.

Jatkoimme matkaa kohti Kostamusta, mutta pysäh-dyimme, kun eteen ilmestyi kyltti ja sen teksti ”Kis-Kis-kukkulat Näille puolustuslinjoille pysähtyi saksalaisten fasistijoukkojen hyökkäys 1941-1944”. Tarkempi pereh-tyminen tarkoittaa suomalaisia sotajoukkoja.

Suomalaisjoukkojen hyökkäys tyrehtyi niin perusteelli-sesti, että sensuuri muutti alkuperäistä sanoitusta foxtro-tissa ”Eldankajärven jää”. Kis-kis-kukkulalla ei gramofon-ista kuultu myöskään Marlene Dietrichin Lili Marlene -kappaletta saksalaisupseerien harmiksi. Suomen uusim-mat sekä aineelliset että henkiset tappiot kukkuloilla ko-ettiin 15.5.2025 iltapäivällä. Epäviralliset hyvän tahdon lähettäiläät Martti ja Asko eivät jättäneet valokuvia Kis-Kis kukkuloilta yhden kortin, muistikortin varaan. Tästä oli seurauksena se, että Askon uusi tabletti, millä myös kuvattiin, unohtui kuvauspaikalle ja vain kamera seurasi autossa Kostamukseen.

KIS-KIS-KUKKULOITA MUISTETAAN OPASTAULUSSA
SEKÄ VENÄJÄKSI ETTÄ SUOMEKSI.

Seuraava pysähdyspaikka oli Vuokkiniemi (Вокнаволоок) ja siihen liittyvä Kalevalan kansallispuiston 74000 hehtaaria. Vuokkiniemestä on lyhyt matka kansallispuistossa olevalle Venehjärvelle (ks. <https://marttivaskonen.wordpress.com/2013/08/10/asfaltilta-aarniometsaan/>).

Vuokkiniemellä on edelleen elämää, uuttakin rakennetaan, mutta tulevaisuus jäi meille arvailujen varaan. Viennankarjalaisesta tietäjä-runonlaulaja Miikhaili Perttusesta on patsas keskustassa. Jatkoimme matkaa kylältä 10-15 minuuttia ja sitten tien suuntaisessa ojassa oli kaivonrenkaalla varustettu katettu lähde ja sen vieressä kyltti, jossa pyydettiin olla likaamatta vettä. Ohjetta olimme valmiit noudattamaan muutenkin, sillä ymmärsimme hyvin puhtaan veden merkityksen. Ennen Kostamusta pysähdyimme vielä kuvaamaan kaivostoiminnan muovaamaan maisemaa. Sopiva majapaikka löytyi etsintöjen jälkeen hotellikompleksi Fregatin mökistä. Mökin kello oli jo lähempänä puoltayötä.

MATKAPÄIVÄT 1416 KOSTAMUS

MATKAPÄIVÄ 14, PE 16.5.2025

Kostamuksessa hotellikompleksi Fregatin kahvilassa käy aamuisin kuhina. Omaa palaveria kahvilassa viettävät vakioasiakkaat, joiden joukossa istuu Jyskyjärveltä (Юпкозеро) kotoisin oleva Heikkinen. Heikkisen etunimi on Heikki, mutta Heikki tunnetaan yleisesti “Heikkisenä” ja samalla nimellä hän itseään kutsuu minullekin. Taksikuskina suomen- ja venäjänkielen osajana hän on tietopankki turisteille ja tuttaville. Meillä on Heikkisen kanssa yhteinen ongelma. Kumpikaan ei ymmärrä, mitä hyötyä oli Venäjän raja-asemien sulkemisesta edes suomalaisille? Heikkinen oli kuuntelemassa presidentti

Urho Kekkosen puhetta Kostamuksessa nuorena, juuri armeijasta siviiliin päässeenä. Puhe oli erityisen hyvä ja mieleenpainuva. Urho Kekkonen on edelleen Suomen presidenteistä parhain Heikkiselle. Hänellä on ollut tiiviit suhteet Suomeen ja ajanut siellä ammattilaisena kymmennissä kaupungeissa.

Kerroin Heikkiselle, että olen jo yli kolmekymmentä vuotta asioinut Joensuun rautakaupoissa ja työkaluliikkeissä. Ensimmäistä kertaa elämässäni tuli rautakaupan myyjä sisälle päästyäni kysymään: mitä teille saisi olla? Tämä tapahtui vuosi sitten. Juttu nauratti Heikkistä, sillä hän oli paljon rakentanut Suomesta hankituilla tarvikkeilla omaa taloaan ja kesämökkiään. Normaalisti myyjille oli aina jono.

Itä-Suomen asema on äärimmäisen huono pakotteiden vuoksi. Vaihdamme puhelinnumeroita siltä varalta, että voimme auttaa toisiamme, mikäli sellaiselle tulee tarvetta omalla tai jonkun tuttavien kohdalla. Suomen median ja valtiojohdon harjoittama viestintä on täältä katsottuna niin valheellista ja tökeröä, että sen sisällön kertominen riittää osoittamaan Suomen ulkopoliittisen järjettömyyden. Mitään varsinaista propagandaa ei Venäjän median tarvitse tehdä.

Pariksi päiväksi ajamme keskustan Khozyayushka-nimiseen hotelliin. Rohkeuden puute estää nimen lausumisen, mutta onneksi kukaan ei ole sitä kysynyt. Edelliseltä Kostamuksen reissuilta minulla on kaupungin kartta ja nyt myös polkupyörä. Lähdin ajelemaan sillä pitkin ja poikin 25 000 asukkaan taajamaa. Kaupunki oli pyöräillessä helppo hahmottaa, keskustassa ruutukaava ja lähiössä kokoojakadut mennä ja tulla, kuten Rantakylä tai Noljaikka Joensuussa.

KOSTAMUKSESSA MUISTETAAN ALEKSEI KOSYGININ JA URHO KEKKOSEN ROOLIA KAUPUNGIN SYNNYSSÄ.

Kaupunki syntyi Urho Kekkosen aloittamien neuvottelujen tuloksena 1977-1985. Rakentajat tulivat pääosin työttömyyden heikentämästä Kainuusta. Vastavuoroisesti Neuvostoliitto rakensi Raahen rautaruukin ja alkoi toimittamaan sinne rautamalmia. Rautaruukki työllisti 40 vuotta 4000 työntekijää Suomen valtionyhtiönä. Tehdasalueella on myös koksamo, voimalaitos, oma satama ja yksi Suomen suurimmista laboratorion kokonaisuuksista. Nyt ruukki takoo rautaa ja rahaa ruotsalaisen SSAB omistuksessa. Kaupan mukana menivät erittäin arvokkaat patentit - tack så mycket. Kostamuksen Karjalan Pelletti yhtiön tuotteella on kysyntää Venäjän terästeollisuudessa. Yhtiö työllistää yli 6000 paikallista työntekijää.

MATKAPÄIVÄ 15, LA 17.5.2025

Hotellin ikkunoista on helppo seurata keskustan kauppaukion tapahtumia. Aamuisin pitkäaikaisesti sijoitettuja toritelttoja koristelevat valko-venäläiset kauppiaat. Myytävänä on kukkia, vaatteita ja elintarvikkeita, sekä paljon muuta missä hinnalla voi kilpailla markettien kanssa. Automme on pysäköity näköetäisyydelle aukion reunaan, jota torikauppiaat käyttävät. Joudun kulkemaan autolle usein ja vältän kauppiaita, etten tuottaisi pettymystä tarjousten hylkäämisen vuoksi. Vaikuttaa siltä, että torikauppiaat tekevät vähintään kuusipäiväistä työviikkoa siten, että yöpyminen on pakettiautossa puolison kanssa tai ilman.

Torille viilettävät yläasteikäiset pojat omilla polkupyörillä. Se on merkki siitä, että tulevaisuudessa pyöräily yleistyy. Sähköavusteisia pyöriä käytetään jo 10-20 km työmatkoilla, aikaisempi "sähkötön" raja oli viisi km. Kaupunkia pyörällä kierrellessä huomaa, että rautapeliteit tuovat rahaa moniin merkittäviin hankkeisiin: Vanhuksille rakennetaan suurta palvelukeskusta, järven rannasta on tehty monipuolinen virkistysalue, kansainvälisen tason ampumahiihtostadion Karjala Biathlon on valmis ja turisteja kiinnostaa myös lukuisat muistomerkit, kuten Urho Kekkosen ja Aleksei Kosyginin näköispatsoat keskustassa. Näitä luottamusta tulevalle antavia merkkejä tarvitsemme lisää ja päätimme seuraavana päivänä lähteä katsomaan Rukajärveä.

MATKAPÄIVÄ 16, SU 18.5.2025

KOSTAMUS - RUKAJÄRVI - SEGEZHA

Kaupankäynti Kostamuksen torilla alkoi jo yhdeksältä ja samoin lasten pyöräily sinne. Oma lähtömme Rukajärvelle siirtyi keskipäivään. Hyvästelimme huoneen varmuuden vuoksi, “näkemiin, dasvidania”. Edellisen päivän märät soratiet olivat pelkkä muisto siitä syystä, että avulias nuori opiskelija puhdisti painepesurilla yltäpäältä kuraisten automme pientä korvausta vastaan. Lauantai iltana hän ei osallistunut huvitteluun, vaan käyttövarojen hankintaan.

Valtatie A137 oli hyvässä kunnossa ja Rukajärven tien risteys vain 1,5 tunnin ajon jälkeen. Risteyksestä ei voi erehtyä, siinä on muistomerkki voitosta sodassa suomalais-saksalaisia vastaan. Muistomerkki on paljastettu filmikameroiden aikaan 1969. Valtatieltä taajamaan menevä tie on uusi. Tietä rakennettaessa ei rahaa ole säästetty ja leveä asfalttivyöly jatkuu keskustan läpi järven rantaan, missä on vain muutama talo. Kuvaamme Rukajärveä tyynessä aurinkoisessa säässä.

Palatessa pysähdymme tekemään tuttavuutta kylän koiran kanssa ja ystävyys sinetöidään lihapiirakalla, mikä oli jäänyt meiltä syömättä. Ihmettelen koirien keskinäisen viestinnän nopeutta. Parin sadan metrin päässä on kauppa ja sieltä noukimme jäätelöt. Meitä kaupan eteen on seurannut kaksi muuta koiraa, ja ne katselevat nyt sillä silmällä, että herkkuja kuuluisi heidänkin saada. Kylmälaukusta löytyi vielä yksi pulla koirille jaettavaksi. Sitten ovat kaikki tyytyväisiä. Matka Segezhaan jatkuu.

KIRJOITTAJA RUKAJÄRVEN RANNASSA.

Segezha oli pitkään tuntematon paikka läheisen vuolaan kosken, Vygozero-järven rannalla, tulvatasankojen ja metsästysmaiden alueella. Tilanne muuttui 1900-luvun alussa, kun junarataa Murmanskiin ryhdyttiin rakentamaan lähiseutujen kautta. Aukkaat ovat vähentyneet kolmanneksella huippuvuosista ja nyt kaupungin väkiluku on 25 000. Viihtyisät rannat kelpaavat myös matkailijoille, joiden määrä täälläkin kasvaa. Julkisessa infrassa ei ole puutteita ja vastaavaa kiireen tunnetta ei suurkaupunkeihin verrattuna ole.

Kaupunkien kaavoitus, sen rakenne, on lähtökohta viihtyisälle ympäristölle. Segezha on venäläiseen tapaan rakennettu väljästi, puistomaisesti. Tähän tyyliin pitäisi palata muuallakin. Meluton, monelle sukupolvelle lapsista vanhuksiin asti tehdyt kulkuväylät ovat pohja sille, että pidempien lomien aikana ei tee mieli matkustaa lentoliikenteen päässä oleville lomakohteille, vaan lähivirkistysalueet riittävät. Liikuntavammaisille en kuitenkaan uskalla suositella matkustamista ilman avustajaa kaupunkeihin, mitä olen Venäjällä nähnyt. Ongelmat ovat täällä jopa pahemmat kuin Suomessa.

Tulimme Segezhan hotelliin hyvissä ajoin ja sen aulaassa meitä tervehti veistos, mikä kuvasi Leniniä hänen parhaina vuosinaan. Patsaan vieressä oli musik-tv:ssä mainoskatko. Katsojalle tv antoi 30 sekunttia aikaa ymmärtää, kuinka herkullisia hampurilaissa saa edullisesti aivan läheltä. Lenin ei tarjouksesta välittänyt ja mekin tyydyimme omiin iltapaloihin.

MATKAPÄIVÄ 17 MA, 19.5.2025 SEGEZHA

Maanantai valikoitui lepopäiväksi. Epämääräiselle kuljeskelulle on venäjänkielessä sana “kuljaaju”. Tähän Segezhan rannat ja puistot soveltuvat hyvin. Kaupungissa on runsaasti mahdollisuuksia kulttuurin parissa, mutta nyt täytyi sulatella kaikkea nähtyä ja koettua. Olin jo lauantaina 17. pvä lähettänyt Karjalan Sanomien päätoi-

mittajalle viestin, että halusimme vierailla lehden toimituksessa sopivalla hetkellä Petroskoissa 21.-23.6.. Olen harvoin oma-aloitteisesti tunkeutunut kylään, mutta mielestäni nyt elämme poikkeuksellista aikaa ja jokainen tilaisuus vuoropuheluun on käytettävä. Nyt vuoropuhelu vaihtui pyöräilyyn. Aika usein käy niin, että eksymällä löytää enemmän, kuin tarkalla suunnittelulla.

Segezhasissa on panostettu rannan rakentamiseen. Taivoitteena on selkeästi ollut saada monipuolinen virkistysalue. Alueella on myös esiintymislava ja katsomo. Polku-pyörällä tulee paljon kilometrejä tutustumisreiteillä. Lopulta tulee tutuksi myös hotellin tarjoama nettiyhteys ja uutisia kotimaasta voi seurata muutamien verkkolehden avulla.

MATKAPÄIVÄ 18-19, TI-TO 20.- 21.5.2025 PETROSKOI (PIETARINTEHDAS, PETROZAVODSK)

Aamulla emme vitkastelleet, vaan jätimme tapamme mukaan paketin kahvia kiitokseksi siivoojille hotellihuoneeseen ja ajoimme valtatielle E105. Vajaan tunnin ajon jälkeen näimme tien reunassa suden. Susi ei säännännyt karkuun, vaan ilmeisesti kävi tottuneesti tarkastamassa, olisiko tiellä yliajettu eläin syötäväksi. Muita yllätyksiä ei sattunut ja pääsimme ennakkoon varattuun huoneeseen hotelli Auringossa Petroskoin keskustassa.

Päivän käytimme kiertelemällä Petroskoin uusitulla puistokadulla Äänisen rannalla. Historiassa kaupunki oli Suomen miehityshallinnon aikaan “Äänislinna” ja tätä nimeä jotkut vieläkin haluavat käyttää. Suomen ylläpitämä keskitysleiri, kaunisteltuna siirtoleiri, on osa synkää historiaa sotavuosilta. Neuvostoliiton pääsihteeri Gorbatsšov in 1980-luvulla aloittama uudistus ja avoimuus tarkoitti sitä, että Suomen miehityshallinnon alaisissa keskitysleireissä olleet saattoivat tuoda esiin julmuudet ja murhat, mitä he olivat kokeneet ja nähneet. Nyt valtaosa näistä ihmisistä on jo kuollut, mutta elossa olevat jatkavat entisten vankien oikeuksien puolustamista ja vaativat samaa eläkekorotusta, jonka saksalaisten keskitysleirien vangit ovat jo saaneet. Suomi osallistui Itä-Karjalan kansanmurhaan ja siksi meillä aihetta on käsitelty varovasti. Jonkin verran julkisuutta ovat saaneet Antti Laineen tutkimus Suur-Suomen kahdet kasvot: Itä-Karjalan siviiliväestön asema suomalaisessa miehityshallinnossa 1941-1944. Marja-Leena Mikkolan Menetetty lapsuus kertoo lapsivankien ja muiden kohtalon ymmärrettävästi myös suomalaisille lukijoille.

Päivän valoisampaan antiin kuului iltapäivällä pikavierailu Kustannus Periodikassa Titovankatu 3:ssa. Sovimme tapaamisen seuraavalle päivälle Karjalan Sanomien päätoimittajan Mikko Nesvitskin kanssa. Välimatkat keskustassa ovat lyhyet ja siksi poikkesimme ravintola Kareliaan, mikä on tunnettu hyvistä annoksistaan. Tilasin vaaleaa olutta, vihersalaatin, ja paistettuja muikkuja. Koko lysti maksoi noin 15 euroa, mikä oli ruuan laatuun ja määrään verrattuna vähän. Annos oli niin täyttävä, että

jälkiruoka jäi tilaamatta. Kalevala-aiheisessa salissa oli riittävästi katseltavaa palanpainikkeeksi. Jaksoimme vielä tunnin verran tutustua keskustan nähtävyyksiin ennen hotelliin paluuta.

MATKAPÄIVÄ 19 KE, 21.5.2025

Aamulla jouduimme vaihtamaan hotellia parin kilometrin päähän. Se oli nyt helppoa, mutta elokuussa, siihen ei olisi mahdollisuuksia. Silloin on varsinainen lomakausi, ja kaikki suosituimmat majoituspaikat varataan aikaisemmin. Huomattavasti suurempi ongelma, käytännössä mahdoton tehtävä on Kustannus Periodikan toimittajilla, jotka yrittävät pitää hengissä suomen-, karjalan- ja vepsänkieltä. Periodika kustantaa seuraavasti: lastenlehti Kipinä, Carelia kulttuurilehti, viikkolehti Karjalan Sanomat, Oma Mua (Karjalan rahvahan lehti) ja Kodima vepsänkielisille. Nyt vähemmistökielille myönnettävä tuki kattaa huomattavan osan verkko- ja paperilehtien kustantamisesta, mutta kieltä käyttävät vähenevät väijäämättä.

Ei ihme. Suomen kieli ei ole turvassa edes suomalaisilta. Huomasin tämän 1990-luvun lopulla, kun olimme “jo niissä pöydissä, missä kaikki tärkeimmät päätökset tehdään”, eli EU:n ytimessä. Sain silloin sairaala-apteekista sähköpostin ja sen myötä lääkkeiden valmistukseen liittyvän EU direktiivin englanniksi, sekä kysymyksen “täyttääkö autoklaavimme direktiivin vaatimukset?” Direktiiviä

ei ollut suomennettu, mutta sain puristettua käännöksen EU-tiedotuskeskuksesta. Direktiivissä viitattiin ohjeisiin, joita oli myös noudatettava, mutta niitä EU-sopimusten mukaan EI tarvitse kääntää suomeksi! Samoihin aikoihin tehtiin normaalit painelaitetarkastajan valvomat painelaitteasetuksen mukaiset tarkastukset ja sen lisäksi painelaitetarkastajien tarkastaja teki yli kahden tunnin puhelinhaastattelun ja tuli sitten työpäivän kestäväälle tarkastuskäynnille omaa raporttiaan varten. Eikä tässä vielä kaikki, myös Fimea (entinen lääkelaitos) lähetti omat tarkastajat (2 hlö) tarkastamaan sairaala-apteekin ja myös sen autoklaavin toimintaa EU-direktiiviin liittyen. Käytännössä mikään muu ei muuttunut, paitsi omaan työhöni liittyvä oikeusturva - se heikkeni. Englannin kieli leviää vauhdilla palvelukieleksi ja tietokoneen käyttö vaatii myös kohdalaista kielen hallintaa. Valitettavasti tämä muutos ajaa ainakin suurten ikäluokkien lisäksi joka viidennen suomalaisen helposti saatavien palvelujen ulkopuolelle - palvelussamme on ruuhkaa.

Näillä synkillä aatoksilla menimme klo 14 Karjalan Sanomien toimitukseen 2. kerrokseen, missä Mikko Nesvitski istui kirjoittamassa. Kuuntelimme Mikon selostuksen hänen oman lehtensä tilanteesta sekä suomen kielen kiinnostavuudesta opiskelijoiden keskuudessa. Ei liene yllätys, jos kerron suomen kielen menettäneen opiskelijoita Karjalan Tasavallan alueella. Myös kustantamon lehtien tilaukset ovat pienentyneet Suomessa. Posti ja raha ei liiku rajan yli. Yhteinen näkemys meillä oli siitä, että vuodesta 1809 lähtien valtaosa tästä ajasta oli hyvää riidatonta kanssakäymistä ja kriisiajat lyhyitä. Pietarissa

asui 30 000 suomalaista vielä 1917 ja kaupankäynti oli vilkasta ja vilkastui uudestaan 1950-luvulla. Raja rauhana aukeaa nyt sähköpostin muodossa, kun tilasimme Karjalan Sanomat pdf-tiedostona. Verkkolehti maksaa alle 20 euroa vuodessa ja ilmestyy kerran viikossa. Suosittelen lämpimästi.

ASKO JULKUNEN JA MIKKO NESVITSKI

PETROSKOILAINEN TOIMITTAJA ARMAS MASHIN.

Kello 15 siirryimme Carelia kulttuurilehden päätoimittajan Armas Mashinin työhuoneeseen. Nyt ei turhia kainosteltu vaan puhuttiin tämän hetkisistä vaikeuksista ja harhoista, mitä suomenkielinen media ruokkii. Armas oli täysin oikeassa omissa arvioissa ja minusta

on kohtuutonta, mihin asemaan venäjänkieliset ovat joutuneet Suomessa. Armas Mashinin äidinkieli on suomi. Saimme lähtiessä lahjaksi v. 2020 julkaistun maittemme väliseen suhteeseen liittyvän tutkimuksen sekä kaksi Carelia kulttuurilehteä. Meillä ei ollut mitään vastalahjaa. Toivoimme vain rehellisesti, että palaisimme normaaliin kaupankäyntiin ja matkustamiseen raja-asemien kautta. Kaikki muut vaihtoehdot ovat huonoja. Ennätimme vaihtaa yhteystiedot iltapäivän aikana Mikon sekä Armaksen kanssa. Nato-piikkilanka-aita ei onneksi ole este yhteydenpidossa. Hotelli sai vielä odottaa tyytyväisiä vieraita Suomesta pari tuntia, koska tutkimme myös kauppoja.

MATKAPÄIVÄ 20 TO, 22.5.2025

Keskiviikko oli meille lähtöpäivä Petroskoista ja seuraava yöpaikka olisi Lotinanpelto (Lodeinoje Pole) 200 km päässä. Ehjänä perille pääsee, jos muistaa, että paikallinen liikenne ruuhka-aikaan on petollinen. Kolme ajokaistaa vie liikenneympyrään ja ellet ole onnistunut ennen ympeyrään tuloa valitsemaan sopivaa kaistaa, niin peli on siltä osin menetetty. Kaistoilla ei ole viivoja ja viisainta on ajaa ympyrästä ulos samassa jonossa, välttämättä siitä minne kaista vie. Kaistan vaihto ruuhkassa tietää vain peltien kolinaa ja syntipukin rooli on todennäköinen. Ajat siis niin pitkään jonossa, että voit kääntyä takaisin ja seuraavalla tai kolmannella kerralla onnistut jo valitse-

maan kaistan, millä pääset kaupungista ulos. Sama sääntö pätee moniin liikenneympyröihin ja tätä vapaavalintaista sääntöä kannattaa noudattaa. Vapaavalintainen sääntö on myös se, että ostat paperikartan, kun se on mahdollista. Petroskoissa tämä jäi tekemättä ja matkanteko vaikeutui myöhemmin tuntuvasti.

Lotinanpellossa majoituimme samaan hotelliin kuin kaksi vuotta sitten.

MATKAPÄIVÄT 21, PE 23.5.2025

LOTINANPELTO - OLHOVA

Lotinanpelto on Pietari Suuren perustama kuten Petroskoi (Pietarintehdas, Petrozavodsk) 1700-luvun alussa. Lotinanpellossa valmistettiin puulaivoja ja tykit niihin tulivat Petroskoista. Maaorjia lukuunottamatta työvoima liikkui ennenkin. Jopa Joensuussa voit törmätä sukutaustaltaan italialaiseen Primiettaan, jonka esivanhemmat ovat tulleet opettamaan tykkien valmistusta Petroskoihin. Lotinanpelto on tie- ja junaliikenteen risteysasema, jossa on lähes 20 000 asukasta. Vein Askon asemalle, mistä on helppo lähteä julkisilla kulkuneuvoilla kohti Narvan raja-asemaa Virossa. Oma reittini oli pitempi, koska autolla Vieroon pääsee vain Peipsjärven eteläpuolelta Pihkovan kautta tietä E77. Matka on aivan liian pitkä, noin 600 km ja viisumin viimeinen päivä on vasta 4.6.2025, joten päättän hidastaa vauhtia ja ajan vain Olhovaan.

Olhova on sopivan kokoinen 50 000 asukkaan kaupunki ja sen halkaisee Olhavanjoki. Mikään turistikas kaupunki ei ole. Merkittävin nähtävyys on 1926 käyttöön otettu vesivoimalaitos, mikä tuottaa edelleen sähköä alumiinitehtaalle. Toinen merkittävä työnantaja Olhovassa on FosAgro (ФосАрпо). Se on yksi Venäjän johtajista mineraalilannoitteiden osalta, puhutaan siis yli puolen miljoonan tonnin vuosituotannosta.

Keskustan ruutukaava-alueelta löytyi sopiva hotelli ja jäin sinne kolmeksi päiväksi. Jouduin koko matkan ajan käyttämään käteistä, mikä on kiusallista etenkin ruuhka-aikoina. Mutta toisinkin voi käydä. Tilasin Olhavan kahvilassa oluen ja ruokalistan kuvan perusteella annoksen, mutta en saanut sitä maksetuksi. Käteiskassa tässä paikassa oli liian pieni ja olut ei kuulunut valikoimiini. Sain kehotuksen mennä viereiseen markettiin ja ostaa oluen sieltä. Samalla sain 5000 ruplan setelin (55 euroa) vaihdetuksi. Tällä välin myyjä oli kattanut pöydän, maksoin ja join tuomani oluen annoksen kera. Ruoka ei vastannut täysin listan kuvaa, mutta myös asiakas oli kaukana ihanetapauksesta. Mutkatonta palvelua joka tapauksessa.

Käytin perjantain laajassa rantapuistossa valokuvaamiseen. Keskustassa hotellin edessä rakennettiin kuumeisesti esiintymislavaa. Aukiolla vietetään Kemistin päivää 24. lauantaina. Juhla alkaa klo 16 ja kestää klo 22 saakka. Koko päivän ohjelma on maksuton. Kaduilla olevat myyntiteltat oli viritelty maksavia asiakkaita varten.

MATKAPÄIVÄ 22 LA 24.5.2025 OLHOVA

Läksin heti aamulla pyöräilemään, koska rantoja riitti tutkittavaksi. Uusia rakennuksia rannoilla ei ollut vaan ne olivat edelleen vapaasti kuljettavia puistoja. FosAgrolla on tehtaan lähellä kaksi terveysasemaa ja juhlapäivästä huolimatta parkkipaikalta kävelee miehiä työvaatteissa kohti tuotantolaitoksia. Kaupunki on kasvanut kiinni tehtaaseen. Alkuillasta FosAgron veteraanijärjestö (eläkkeelle siirtyneet) tulivat juhlapaikalle iloisena kulkueena seuraamaan lämmittelybändien jälkeen alkavaa ohjelmaa. En jaksanut jäädä ohjelman loppuun vaan käännyin kotimatkalle.

Matkan varrella omaan majapaikkaan (hotellikompleksi Otdohni, ОТДОХНИ) on market "Vitoskauppa". Siellä huomasin, että omistusoikeus on vahvalla perustalla. Lokki oli tehnyt pesänsä pakettiauton katolle ja ominut sen. Joku huomaavainen ihminen oli tuonut pesän viereen vesiastian, ettei emon tarvitse jättää hautomista kesken. Ilmeisesti rikoin pesintärauhaa ja muutaman varoituksäänen jälkeen huomasin herra lokin jo suunnittelevan lentopommitusta, joten jätin kuvaamisen sikseen. Melontareissuilla olen huomannut kajakin kanteen läsäh-tävän montakin lокkien omaa merkkausepakkausta, enkä halua tulla merkatuksi julkisella paikalla. Kaupasta hankittujen eväitten kanssa sain kulkea rauhassa.

FOSAGRON VETERAANIJÄRJESTÖ (ELÄKEELLE SIIRTYNEET) KULKUE OLHOVAN PUISTOBULEVARDILLA.

MATKAPÄIVÄ 23-24, SU-MA 25.-26.5.2025

Venäjä pitää itseään entistä enemmän ortodoksisena kansakuntana. Sunnuntai on lepopäivä silläkin tavoin, että alkoholin myynti kaupoissa on kielletty. Otin sunnuntain samalla tavoin lepopäivänä ja maanantaina tutustuin rautakaupan valikoimiin ja hintoihin. Kirjakaupan onnistuin löytämään, mutta en paperikarttaa. Opettelin reitin Oredezin ja Lugaan kautta Pihkovaan hotellin netissä ja kirjoitin tärkeimmät asiat vihkoon. Ajomatkaa kertyy 250 km, joten tankkasin auton ja tarkistin jäähdytysnesteiden yms. pientä huoltoa.

MATKAPÄIVÄ 27, TI 27.5.2025 OLHOVA - LUGA

Valitsin Lugaan hitaan, hankalan reitin koska halusin nähdä maaseutua. Matkalla Lugaan Oredezin kautta on sata kilometriä huonosti viitoitettua tietä, mikä on paikoitellen upottavaa, vetistä. Maa on erittäin hienoa hiekkaa ja kun vesi poistaa kitkan hiekan sirujen väliltä, siitä tulee pehmyttä ja upottavaa. Hyvällä tuurilla selvisin muutamasta vaikeasta paikasta. Muuta liikennettä ei juurikaan ollut joten pakollinen tauko olisi ollut pitkä. Pellot olivat suuria ja maatiloja oli harvakseltaan. Sitten alkoi metsätaival. Sekametsää oli paljon ja tukkipinot oli eritelty lajin mukaan: haapa, koivu, havupuu. Ymmärrän nyt hyvin

“läntisen arvoyhteisön” halun tuoda oman demokratian-
sa tännekin. Läntisestä Euroopasta metsät on kaadettu
jo 1500-1600 luvulla murto-osiin luontaisesta määrästä.
Yksi sotalaiva vaati tuohon aikaan 1000 tammea, lisäk-
si puuta tarvittiin paljon poltettavaksi sekä rakentamista
varten.

Lugassa sain huoneen rakennuksesta nimeltä Hotel
Globus. Siinä on kahden hengen huoneet ja siellä lepäi-
levät ovat enimmäkseen työmatkalaisia. Tällä kertaa osa
asiakkaista oli sotilaita. Ilmeisesti tulossa tai menossa rin-
tamalle. Ainoa vapaa parkkipaikka oli kapea tila pääoven
vieressä, mihin Suomen rekkareissa oleva autoni juuri
ja juuri mahtui. Se että olin täällä asiakkaana, ei herättä-
nyt mitään erityistä huomiota, ei yhtään kysymystä, eikä
ihmettelyä. Jatkoin elämää kuten olin tottunut. Kaivoin
polkupyörän esille ja lähdin ajelemaan keskustaan. Kes-
kustassa oli viittapylväs, missä oli välimatkoja eri kau-
punkeihin kuten: Pekin 7997 km, Mikkeli 452 km. Luga
oli saksalaistenjoukkojen miehittämä 1941 ja lienee niitä
kaupunkeja, mitkä sodan aikaan tuhottiin perusteellisesti,
niin uusilta talot näyttivät.

Hotelli Globus tarjosi hyvän nettiyhteyden ja viihtyi-
sät tilat kirjoittamiselle, biljardin pelaamiseen, pingikseen
ja oleskeluun. Eniten porukat kävivät vain saunassa tai
tupakkapaikalla ja siksi olin ainoa käyttäjä tässä monitoi-
misalissa. Autopesulaan oli vain 200 metriä ja 5,5 eurolla
sai riittävän painepesuohjelman. Päivän työt oli taas pa-
ketissa.

MATKAPÄIVÄT 28-31 KE-LA, 28.-31.5.2025

Lugasta läksin aamulla helpointa 150 km reittiä Pihkovaan (Pskov, Псков). Pyrin ensimmäiseen hotelliin, mikä kohdalle sattui. Se oli Old City, kirjauduin sisään ja maksoin samalla, käteinen kelpasi hyvin. Hotellin vieressä oli kauppa ja keskustaan vain muutama kilometri. Pihkovassa on edelleen lähes 200 000 asukasta, vaikka sen merkitys on vähentynyt. Nyt se on tärkeä matkailukeskus. 10 kaupungin muistomerkkiä sisältyy Unescon maailmanperintöluetteloon. Kaupunki on merkittävä liikenteen solmukohta ja täältä pääsee helposti samaa E77 tietä Viron kautta Latvian pääkaupunkiin Riikaan ja Kaliningradin rajalle asti. Pihkova on perustettu jo 700-luvulla ja sitä oli kiinnostavaa tutkia huolella muutama päivä.

Sain huoneen viimeisten joukosta Old Cityn 3. kerroksesta. Huone 301 oli kuuma, patteri lämmitti edelleen, vaikka ulkona oli parikymmentä astetta plussan puolella. Henkilökunnalla oli kiirettä muutenkin ja väistin ikävyysdet hakemalla autosta työkalut, sekä sulkemalla patteriventtiilin. Käytin seuraavat päivät turistina ja kirjoitin välillä hotellin 1. kerroksen oleskelutilassa. Tilanne oli sama kuin Lugassa, matkustajat olivat omilla teillään. Netti toimi hyvin respan viereisessä oleskelutilassa. Kahvia sain automaatista ja eväitä lähikaupasta sadan metrin päästä.

Nyrkeilyleirillä olevat teini-ikäiset pojat mekastivat iltaisin 3. kerroksessa, mutta hälinä loppui kello 22 kuin taikauskusta. Sisäinen valmentaja ratkaisi tilanteen muiden eduksi ja hiljaisuus jatkui aamuun saakka. Aamuisin

PIHKOVAN KIRKKO.

heräsin pulun kurnutukseen. Ääni kuului niin epämääräisestä suunnasta, että en osannut sitä paikantaa. Ajankohdasta kertoi myös rakennuksen suolistoäännet, veden tulo ja meno.

Kokemuksena Pihkova on vaikuttava, eikä edes kallis. Huone maksaa noin 30 euroa päivässä ja ruoka on Suomen hintoihin verrattuna halpaa. Pihkovasta oli kuitenkin lähdettävä ja pakkasin viimeiset matkamuistot. Seuraava päivä on sunnuntai 1. kesäkuuta ja lähden silloin Venäjän ja Viron raja-asemalle.

MATKAPÄIVÄ 31, SU, 1.6.2025

Olin lukenut ja kuullut, että raja-asevilla tilannetta olisi tahallisesti vaikeutettu. Kaikki on mahdollista, tämäkin lisäharmi. Venäjän tullille en mahtaisi mitään, mutta Viron vuoksi talletin Tallinnassa olevan Suomen suurlähetystön toimipaikan hätänumeron. Hätänumeroon voi soittaa klo 13-16 sunnuntaisin. Epämääräisten tietojen mukaan rajalla voitaisiin vaatia avaamaan puhelimet ja tietokoneet, kuten nyt Trumpin USA:ssa käy. En ajatellut suostuvani tähän tarkuuteen, koska en ole mitään rikosta tehnyt Virossa. Olen käynyt siellä vain turistina ja sillä tavoin tukenut paikallistaloutta.

Lähdin Pihkovasta klo 12 ja olin tuntia myöhemmin Venäjän tullissa, missä ei ollut ruuhkaa ja yksi tulossa oleva turistibussi sai kaikki matkustajat kyytiin samalla, kun pääsin portille. Rajanylitys ei-kenenkään maalle kesti tunnin. Viron tullissa meni lähes kaksi tuntia, mikä johtui siitä, että kaikki autot läpivalaistiin. Saman käsittelyn sai myös matkatavarat. Onneksi rekkoja oli vähän, sillä henkilökuntaa oli niukasti. Mitään ongelmia ei nytkään ollut. Ehkä sunnuntain vuoksi aikaa oli riittävästi.

Nyt on lopullisen tilinteon hetki. Mitä neljän viikon reissusta jäi käteen? No, käteen jäi matkamuistot ja mieleen kysymys: Olisiko Suomi voinut 50 vuotta sitten järjestää Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin, ETYK kokouksen Helsinkiin, jos se EI olisi noudattanut silloin ylläpidettyä puolueettomuuspolitiikkaa? Oma vastaukseni on ehdottomasti EI! Nyt kun Suomi on upon-

nut korviaan myöten länsiliittoutuneiden militaristiseen ryhmään, sen itsenäiset toimintamahdollisuudet ovat ka-
ventuneet ja se on jälleen “lastu laineilla”, eli suurvaltojen
palinappula. Mikäli lukija vastaa KYLLÄ, niin pyydän jat-
kamaan opiskelua historian ja puolueettomuuspolitiikan
parissa.

Martti Vaskonen

Wikipedia: Etykin huippukokous järjestettiin Helsingin Finlandia-talossa heinä- ja elokuun vaihteessa vuonna 1975. Etykin päätösvaiheen avasi Pyhän istuimen kardinaalivaltiosihteeri Agostino Casaroli, joka toimi päätösvaiheen puheenjohtajana. Mukana olivat 35 maan valtionpäämiehet: Albaniaa ja Andorraa lukuun ottamatta kaikki Euroopan valtiot sekä Yhdysvallat ja Kanada. Kokoukseen osallistuivat muun muassa Neuvostoliiton johtaja Leonid Brežnev, Yhdysvaltain presidentti Gerald Ford, Italian pääministeri Aldo Moro, Ranskan presidentti Valéry Giscard d'Estaing, Ruotsin pääministeri Olof Palme, Saksan liittokansleri Helmut Schmidt, Saksan demokraattisen tasavallan puoluejohtaja Erich Honecker ja Romanian presidentti Nicolae Ceaușescu. Historiallista oli, että Länsi- ja Itä-Saksan valtionpäämiehet istuivat Helsingissä ensimmäistä kertaa saman pöydän ääressä. Helsinkiin saapuneilla valtionpäämiehillä oli virallisen ohjelman lomassa useita kahden- ja monenkeskisiä tapaamisia. Presidentti Kekkonen toimi kokouksen isäntänä ja kävi henkilökohtaisesti vastaanottamassa kaikki arvovieraat Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Muista poiketen Neuvostoliiton puoluejohtaja Leonid Brežnev saapui junalla ja hänet Kekkonen kävi noutamassa Helsingin rautatieasemalta.

MARIA SUUTALA

**RAUHAA JA RAKKAUTTA
SINULLE, VENÄJÄN KANSA**

Joulukuussa vuonna 1990 olin Neuvostoliiton Tiedeakatemian kutsumana Moskovassa filosofian laitoksella esitelmöimässä ja sain ensimmäisen, todellisen kosketuksen venäläisiin. Osallistuin pieneen konferenssiin ja minut oli majoitettu puoluekoulun tiloihin, joissa viimeisinä opiskelijoina näytti olevan vielä odottamassa kotiinpaluuta laosilainen ryhmä. Kokemus venäläisistä oli yksinomaan myönteinen, he olivat ystävällisiä, lämpimiä ja auttavaisia. Aivan toisenlaisia kuin mitä olin kuullut jo lapsuudessani.

Tosin isoisäni, joka oli pappi, oli suhtautunut myönteisesti venäläisiin: Hän oli ollut venäläisten sotavankisairaalan sielunhoitajana ja oli pystynyt rakastamaan vihollisen sotilaita, vaikka kaksi omaa poikaa oli jo kaatunut sodassa. Isoisäni kirjoitti eräässä kirjeessään, ettei näissä venäläisissä ollut mitään moitittavaa toisin kuin sotavankisairaalan suomalaisessa henkilökunnassa: eräskin lääkäri oli ollut leikkaussalissa humaltuneena.

KOHTAAMINEN KANSALLISPUISTOSSA

Toinen ratkaiseva, henkilökohtainen kosketus venäläisyyteen syntyi paljon myöhemmin, ehkä vuonna 2010 tai 2011, jolloin olin yhdessä saksalaisen puolisoni Ernstin kanssa Patvinsuon kansallispuistossa Ilomantsin ja Lieksan rajamailla. Oli sadepäivä ja olimme ainoita opastuskeskuksen yhteydessä olevalla leirintäalueella.

Ernst oli laittamassa ruokaa ja minä lähdin käymään autolla.

Sinne oli juuri tullut venäläinen vaeltaja, joka oli jättänyt pyöränsä Petkeljärven kansallispuistoon. Hän kyseli, missä asti olisi lähin ruokakauppa. Aivan liian kaukana, totesin, ja avasin auton peräkontin, keräsin sieltä kassillisen ruokaa nälkäiselle vaeltajalle ja kutsuin tämän syömään luoksemme. Lisäksi – oppaan tultua paikalle-maksoimme miehelle yöpymisen yhteismajoitustilassa ja saunan, jotta tämä sai kuivata retkivarusteensa.

Kohtaaminen loi perustan kestäväälle ystävyydelle ja täytti meidät kolme ilolla, suorastaan autuudella: saksalainen, venäläinen ja suomalainen saivat kohdata toisensa rauhan, inhimillisyyden ja rakkauden koskettamina. Siitä ilahtui myös mukanamme Suomunjärven rannalla käyskentelevä, 16-vuotiaaksi elänyt hanhemme Martta Alfhild, joka oli paitsi laatutietoinen, myös herkkä aistimaan ihmisestä, millainen tämä oli.

Vuosi sitten kesällä tapaaminen ei enää onnistunut. Kuten kaikki tiedämme, Suomen hallitus pitää tiukasti Venäjän rajan suljettuna, eikä anna venäläisille turistiviihumeita. Kannan henkilökohtaista surua ja kipua siitä, että Suomi on sulkenut rajan. Kannan henkilökohtaista kipua siitä, että se aika, jota olen suurimman osan elämästäni saanut elää, puolueettomuuden aika, on vaihtunut Nato:n jäsenyyteen. Olen saanut kasvaa ja elää aikana, jolloin Neuvostoliitolla ja Suomella oli myös ystävyys-, yhteistyö ja avunantosopimus. Haluan koko sydämeistäni rauhaa ja rakkautta kaikille venäläisille ja muille entisen Neuvostoliiton alueella asuville kansallisuuksille.

UNELMA RAUHASTA

Toivon, että Suomi palaisi takaisin puolueettomaksi maaksi ja luopuisi Nato-jäsenyydestään. Toivon myös vielä enemmän: että Suomi, Saksa ja muut Läntisen Euroopan maat yhdistyisivät Venäjän kanssa vastavoimaksi Amerikan hegemonialle ja palaisimme myös kultturiemme omille juurille, pois amerikkalaistuneesta ja kaupallistuneesta kulttuurista. Kuten saksalainen pitkän linjan poliitikko Oskar Lafontaine on todennut: Venäjäkin kuuluu Eurooppaan ja saksalainen – luonnollisesti myös suomalainen - kulttuuri on saanut paljon vaikutteita venäläisestä kulttuuriperinnöstä.

Jo vuosia sitten, kun Ernst ja minä olimme melomassa rajaseudun joilla, lähellä rajavyöhykettä ikimetsän katveessa, tunsimme syvää rauhaa ja onnea. Katsoimme mielellämme Itään, rajan takana aukeavaan suureen erämaahan ja upeisiin metsiin. Jo silloin Ernst saksalaisena ja minä suomalaisena toivoimme tuota Venäjän ja Läntisen Euroopan yhdistymistä vastapainoksi amerikkalaisuudelle.

MATKA ITÄ-KARJALAAN

Vuonna 2013 saimme käydä Itä-Karjalassa Kuujärvelä maaliskuun, ugrilaisen kevätkuun, loistavien hankien ja lämpimien ihmisten parissa. Sain haastatella vanhoja parantajanaisia, kokea läheistä ystävyyttä ja vieraanvaraisuutta. Tunsin tullessi kotiin: nyt jo edesmennyt Ida Ivanova, joka asui vanhassa hirsitalossa, otti minut vastaan

mutkattomasti. Hän halasi minua, tuntematonta vierasta ja totesi: ”Jumala yhdisti meidät”. Sain tulla lyydiläisen ja liviläisen perinteen äärelle, aistia luonnon parantavaa voimaa, ja kuulla tarinoita Idan äidistä, joka vei sairaan saunaan ja kysyi tältä: ”Mitä pahaa olet luonnolle tehnyt?”

Idalle paras lääkäri oli koivu, mutta ihmisellä on myös mahdollisuus löytää oma puu, jolle kertoa huolista. Idan maailmankuvassa luonnon pyhyys on kaikkialla läsnä, niin pyhissä puissa kuin lähteessä, jonka haltijalta on ensin pyydettävä lupa ennen kuin vettä ammentaa. Saunaan-kaan ei saa astua kysymättä ensin lupaa sen isäntäsiltä ja emäntäsiltä. Matka kauas Itään jätti sydämeen pysyvän ikävän.

RAJASEUDUN ARKEA

Muutin Pohjois-Karjalaan kesällä 2024 sen jälkeen kun Ernst oli kuollut, mikä on tuonut Venäjän entistä lähemmäs minua, niin fyysisesti kuin henkisesti. Keskustan liepeillä, sen metsissä liikkuessani olen saanut lähituntuman paikallisten ajatteluun, mikä ei suinkaan aina ole rauhaa rakastavaa.

Jo heti muutettuani törmäsin erään naapurin epäluuloihin. Lähistöllä asuu vanhempi nainen, jonka naapurini luokitteli venäläiseksi ja totesi, ettei voi mennä tälle kylään, kun ei tiedä mitä hänen poikansa sellaisesta pitäisi. Kun tuo venäläinen nainen sitten seuraavan kerran kulki ohitse lastenlastensa kanssa, kutsuin heidät luokseni ja annoin lapsille jäätelöä. Sain tietää, että nainen oli Pet-

roskoista Suomeen muuttanut, korkeasti koulutettu ja Karjalan tasavallan pääministerin alaisuudessa toiminut metsänhoidon ja taloustieteen ammattilainen.

Toinen esimerkki naapurini rasisisesta suhtautumisesta venäläisiin oli kommentti venäläisen omistamasta autokorjaamosta. Hänen mielestään venäläiset työskentelevät verkkaisesti ja käyvät tupakalla toisin kuin rivakat kunnon suomalaiset miehet. Itse olen tietoisesti valinnut venäläisen omistaman korjaamon, ja kerran halusin osoittaa solidaarisuutta antamalla miehen pienen, saksasta venäjäksi käännetyn kirjan ja mukaan tekstin: ”Rauhaa ja rakkautta kaikille Suomen venäläisille ja koko Venäjän kansalle!” Toisella kertaa leivoin miehelle kaurakeksejä. Tuntuvat ehkä naurettavan pieniltä asioilta, mutta niin jäätelöllä kuin kekseillä voi tehdä jonkun iloiseksi. Sekin on vastarinnan teko, joka tuo itsellekin hyvän mielen.

Lähimetsä on sosiaalinen paikka, kuin olohuone tai kylätalo, jossa olen tutustunut ihmisiin, puheliaisiin, ja saanut sitäkin kautta tuntuman paikalliseen elämään. Eräs Kainuusta muuttanut mies on erityisesti jäänyt mieleen. Hän oli nuoruudessaan ollut rakentamassa Kostamusta, jossa oli nähnyt itse presidentti Kekkonenkin.

Vielä talvella hänellä oli myönteinen suhde Kostamusprojektiin, mutta keväämmällä mies oli muuttunut: hänen mielestään Kostamusta ei olisi pitänyt rakentaa venäläisille! Vaalit olivat käsillä ja yritin saada häntä äänestämään, mutta se oli toivotonta, ei mies taipunut, ei millään. Suomalaiset kun ovat hänen mielestään syrjäänvetäytyviä, paitsi jos Venäjä hyökkää Suomeen: ”Silloin suomalaisetkin löytyy tytä”.

Vielä yksi pieni esimerkki. Paikallisen kaupan verkkosivulla sattui silmiin jonkun asiakkaan kysymys, miksi tarjoustuotteita ei riitä kaikille. Siihen joku toinen oli vastannut: ”Koska venäläiset käyvät ostamassa kaiken jo kello kahdeksalta”.

ERÄMAAN IHMISET

Onneksi on myös toisenlainen rajaseutu, ystävyyttä ja rakkautta täynnä. Erämaan ihminen tietää, että ihminen tarvitsee toista selviytyäkseen. Mieleeni on jäänyt erityisesti Pihlajavaaran Heikki, joka majoitti kerran Ernstin ja minut kotiinsa kun automme oli hajonnut tien huonouteen.

Erityisesti sodanjälkeisen raivaajasukupolven ihmisissä olen tavannut niitä, jotka aidosti ovat välittäneet, auttaneet ja ruokkineet jokaisen, joka on tullut ovesta sisään. Oinasvaaralla eläneet Eeva ja Toivo tukivat kaikin tavoin hädänalaisia, eivätkä epäröineet antaa yösiijaa hevoskuorman kanssa matkaaville romaneille. Kerran kun Eeva ja Toivo olivat lähdössä Joensuuhun, paikalle saapuneille romaneille katettiin pöytä ulos ja pöytä täyteen ruokaa. Myös eräs kymmenlapsisen perheen äiti lähellä Venäjän rajaa jaksoi aina vähintäänkin keittää kahvit kulkijalle, oli pa tämä sitten suomalainen, romani tai venäläinen.

Kirjoittaja Martti Vaskonen toteaa matkakertomuksestaan:

”Omaakohtainen kokemus on merkittävin tekijä ajatusten rakentumisessa. Kuva Venäjästä ei voi olla ehjä, ellei ota askelia naapurivaltioon. Otimme askelia Venäjän maaperällä 2025 neljän viikon ajan tulkin Asko Julkusen kanssa. Askelten välillä käytimme autoa lähes 4 000 km. Kaksi vuotta sitten samantyyppinen matka kesti kolme viikkoa.”

Kirjan päättää aatehistorioitsija ja toisinajattelija Maria Suutalan essee *Rauhaa ja rakkautta Sinulle, Venäjän kansa*. Uuden luontosuhteen luomiseen jo 16-vuotiaasta omistautunut Suutala muistuttaa, ettei luontoakaan ole ilman rauhaa. Uudella naisella ja miehellä on vara rakastaa kaikkia eläviä olentoja, venäläisiäkin.